

Postzegelvak als inspiratiebron

Tekeningen op de adreszijde waarin het postzegelvak is verwerkt

Lodewijk van Duuren

De uitgever Stengel & Co. uit Dresden heeft omstreeks 1900 een serie kaarten uitgegeven van Duitse steden met opmerkelijke adreszijde. Op de adreszijden zijn humoristische tekeningen gedrukt, waarin het postzegelvak is verwerkt. Er zijn 22 van dergelijke tekeningen gevonden. Kaarten met dezelfde beeldzijden, kunnen verschillende tekeningen op de adreszijde hebben. De serie heeft nummer 9 of IX. De nummers op de kaarten zijn onafhankelijk van de serie. Kaarten in een gewone uitvoering hebben hetzelfde nummer als deze bijzondere kaarten met dezelfde grote afbeelding.

Berlin Zeughaus. Vignet: Neuester Plan für Berlin.

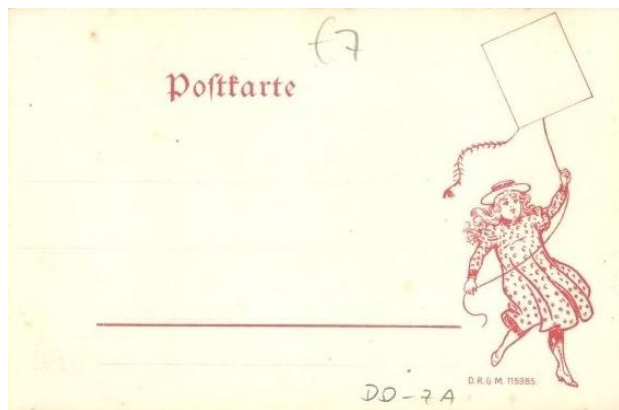

(Adreszijde (tekening No. 17))

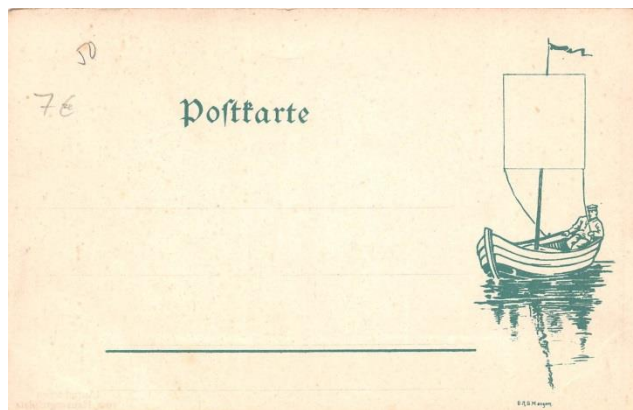
Tekeningen met gebruik postzegelvak	Nr
Bootje met postzegelvak als zeil	1
Chinees met postzegelvak aan een stok	2
Clown met postzegelvak op zijn neus	3
Dronken man met postzegelvak op de fles	4
Gewichtheffer met postzegelvak als gewicht	5
Hofnar met speer door postzegelvak	6
Jongen met postzegelvak als doos op zijn koksmuts	7
Man met handkar met postzegelvak als doos	8
Man met postzegelvak als vlag	9
Man met rugzak bij richtingsbord (=postzegelvak)	10

Man met trommel op de buik	11
Man op ladder met postzegelvak als aanplakbiljet	12
Matroos met postzegelvak als vlag aan de mast	13
Meisje met postzegelvak als vlieger	14
Schilderes met postzegelvak als doek	15
Schutter met postzegelvak als schietschijf	16
Soldaat met postzegelvak aan bajonet	17
Vrouw bij zuil met postzegelvak als aanplakbiljet	18
Vrouw met postzegelvak aan stok	19
Vrouw op ijslee met postzegelvak als zeil	20
Vrouw op schommel aan postzegelvak	21
Vrouw van opzij op schommel aan postzegelvak	22

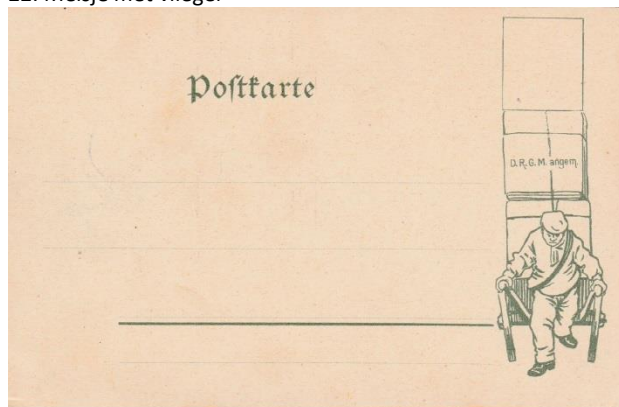
De tekening op de adreszijde is gedrukt met rode of groene inkt.

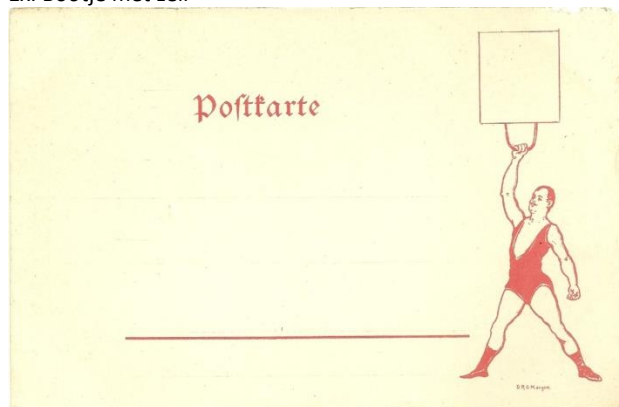
22. Meisje met vlieger

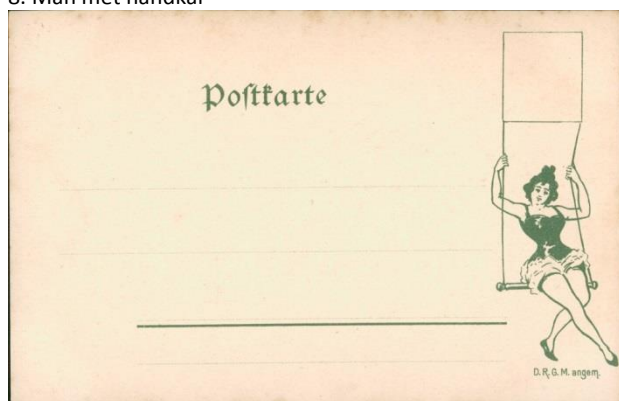
1x. Bootje met zeil

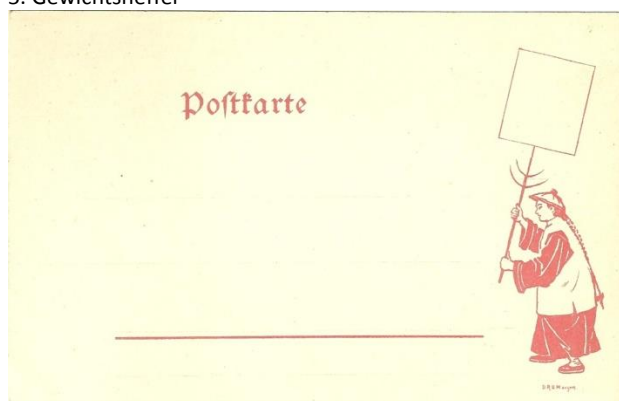
8. Man met handkar

5. Gewichtsheffer

21. Vrouw op schommel

12. Chinees met bord.

De beeldzijde heeft onderaan kleine vignetten die in relatie kunnen staan met de topografische afbeelding op de kaart. Een dergelijke vignet soms kan op meer kaarten voorkomen. Het zijn op een na tekeningen, het afwijkende vignet is een fotootje. Een aantal tekeningen is gesigneerd, maar te klein afgedrukt om te kunnen lezen.

1. A. Matkowski

8. Blumenverkauf, Altmarkt

13. Frühlingsboten

24. Sträusschen gefällig ?

4. Ausländer

3

Er zijn 32 van dergelijke kaarten bekend, waarop 29 verschillende vignetten voorkomen.

Titel vignet	Nr
A. Matkowski	1
Am Steuer !	2
Arbeit, die von Himmel kommt	3
Ausländer	4
Bei Dressel	5
Berliner Frühboten	6
Blumen-Marie	7
Blumenverkauf, Altmarkt	8
Der Unwiderstehliche	9
Die Linden im Schillergarten	10
Droschken-Politiker	11
Es brennt !	12
Frühlingsboten	13
Frühstück bei Hertzog	14

Im Westminster-Café	15
In der Chaise	16
Klingelbolle	17
König's Café	18
Laufmädchen vom Hausvogteiplatz	19
Markthalle	20
Mir kann Keiner !	21
Nach Gr.-Lichterfelde	22
Neuester Plan von Berlin	23
Strausschen gefällig ?	24
Siegellack	25
Weissbier-Politiker	26
Wohnungs-Anzeiger Vertheiler	27
[dame en heer in restaurant]	28
[Volksküche?] ¹	29

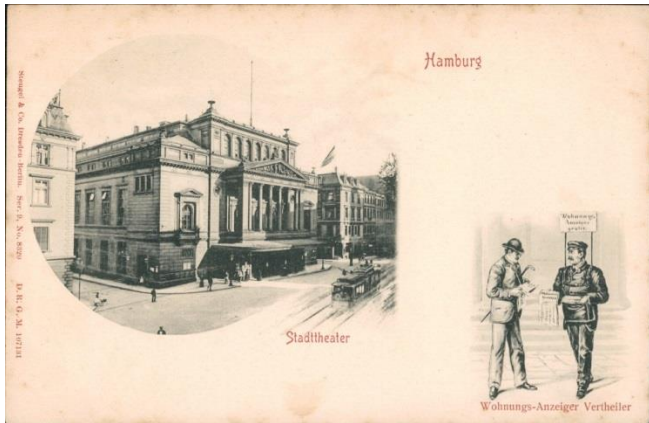

Tabel 3. Lijst met kaarten van serie 9 of IX.

Plaats	Titel	Nummer uitgever	Vignet Beeldzijde	Tekening Adreszijde
Berlin	Platz am Zeughaus	3402	13	6
Berlin	Reichstags-Gebäude	3404?	26	?
Berlin	Schloss und Kaiser Wilhelm-Brücke	3407	19	18
Berlin	Schloss und Kaiser Wilhelm-Brücke	3407	19	1
Berlin	Kaiser-Wilhelm Gedächtniss-Kirche	3409	17	16
Berlin	Zeughaus	3411	23	17
Berlin	Nationalgallerie mit Friedrichsbrücke	3414	21	15
Berlin	Königl. Schauspielhaus	3445	1	9
Berlin	Anhalter Bahnhof	3449	22	8
Berlin	National-Denkmal für Kaiser Wilhelm den Grossen	3484	24	17
Berlin	Palais Kaiser Friedrich III	3489	5	3
Berlin	Rathaus	3491	3	12
Berlin	Friedrichstrasse	3492	25	17
Berlin	Friedrichstrasse	3492	9	4
Berlin	Hauptwache	3493	4	15

¹ Tekst in tekening.

Berlin	Jerusalem Strasse und Kirche	3498	29	8
Berlin	Museum für Völkerkunde	3651	11	9
Berlin	Museum für Völkerkunde	3651	11	5
Berlin	Reichspostamt	3652	12	17
Berlin	Kön. Schloss	3655	14	2
Berlin	Opernhaus	3655	15	21
Berlin	Heil. Kreuz-Kirche	3656	6	19
Hamburg	Stadttheater	8320	27	21
Innsbruck	Das goldene Dachl	2322	28	10
Dresden	Blick vom den Marienbrücke	3005	2	20
Dresden	Kgl. Belvedere und Dampfschiff-Landungsplatz	3008	16	19
Dresden	Altmarkt	3048	8	7
Blasewitz	Schiller-Platz mit Brücke	3103	10	13
Dresden	Centraltheater	3127	18	14
Dresden	Altmarkt mit Wilsdrufferstrasse	3150	7	11
Innsbruck	Hofkirche	3907	4	20
Dresden	Postplatz v. Weber's Hôtel	3011?	20	22

Stengel & Co. No. 8320.

Stengel & Co. No. 8320.